

for **TÆL** og maden

måltider med matematisk
opmærksomhed

**KBH
MAD
HUS**

billedkortene

Billedkortene giver med tekst og billeder forslag til, hvordan I før, under og efter måltidet kan arbejde med 1½ - 3 årige børns maddannelse og matematiske opmærksomhed. Kortene giver forslag til, hvad I kan tale med børnene om, når I ser på billedkortene sammen, gerne før "det rigtige" måltid.

I kan også hænge billedkortene på væggen, så børnene selv kan kigge på billederne, når de har lyst. Billedkortene kan også udlånes til forældre, der har lyst til at tage samme snak derhjemme eller bare er nysgerrige på, hvad I arbejder med.

maddannelse

De daglige måltider i institutionen er nogle af hverdagens holdepunkter.
Her samles børn og voksne om det fælles måltid.

Maden og måltidet er samtidig en tilbagevendende mulighed for arbejde med tværgående pædagogiske læringsmål i hverdagsrutiner, som den styrkede pædagogiske læreplan netop lægger op til.

Vi arbejder med børnenes maddannelse, når børnene deltager aktivt før, under og efter måltidet, når de får lov til at udforske og eksperimentere, og når vi voksne samtaler, så vi hjælper børnene til at anvende mere nuancerede begreber om fx smage, mængder, størrelser og konsistens. Vi arbejder med maddannelsen, når vi styrker børnenes madglæde og madmod.

Når vi gør det, bidrager vi til, at børnene nu og senere i livet bliver i stand til at tage vare på sig selv; at tilgå mad og måltider på en nysgerrig, kritisk og reflekteret måde.

Maddannelse er en livslang proces, der kvalificerer vores kompetencer i forhold til mad og måltider, hvad enten vi taler om valg af mad, madlavning eller samvær og kommunikation omkring maden.

matematisk opmærksomhed

består af 6 grundlæggende matematiske aktiviteter:

Lokalisering: Børn lokaliserer og placerer sig i forhold til omgivelserne for at vide, hvor de befinder sig, og hvordan de skal finde deres plads, eller hvor de skal finde legetøj.

Design: Børn ser på ligheder og forskelle, når de fx sorterer deres klodser efter form og farve. Når børn oplever kunst, arkitektur og håndværk møder de en mangfoldighed af mønstre, farver og former. De opdager mønstre former og symmetri, når de arbejder med perler og perleplader.

Tælling: Børn tæller og anvender antalsord i alle mulige sammenhænge. Børn ved, hvor gamle de er, de lærer turtagning og lærer at dele med hinanden i sociale sammenhænge.

Måling: Børn måler alt muligt. Hvad er højest, hvad er mindst, hvor meget fylder det, hvad vejer det, og hvad koster det?

Lege og spil: Børn spiller og leger. Det handler om sanglege, rollespil, terningspil fantasilege, puslespil eller konstruktive byggerier med blokke eller Lego.

Forklaring og argumentation: Børn forklarer, når de prøver at forstå og kommunikere med deres omgivelser. Børn vil gerne fortælle, hvad de tænker, og hvad de mener (Allan Bishop, 1988).

vaske hænder

matematisk opmærksomhed

Tal med og spørg børnene om: Hvad ser I på billedet?
Rækkefølgen: Hvad gør man først, når man vasker hænder? Vand på hænderne, tage sæbe på, sæbe hænder ind, skylle hænder, tage papir, tørre hænder, smide papir ud. **Design**

Vaske hænder sang, leg med regler for, hvordan man vasker hænder.
Lege og spil

Børnene bevæger sig fra stue til håndvask og fra vask til skraldespand.
Lokalisering

maddannelse

Børnene vasker selv hænder. Hvorfor vasker vi hænder?
Hvorfor gør vi det før måltidet?

hente maden i køkkenet

matematisk opmærksomhed

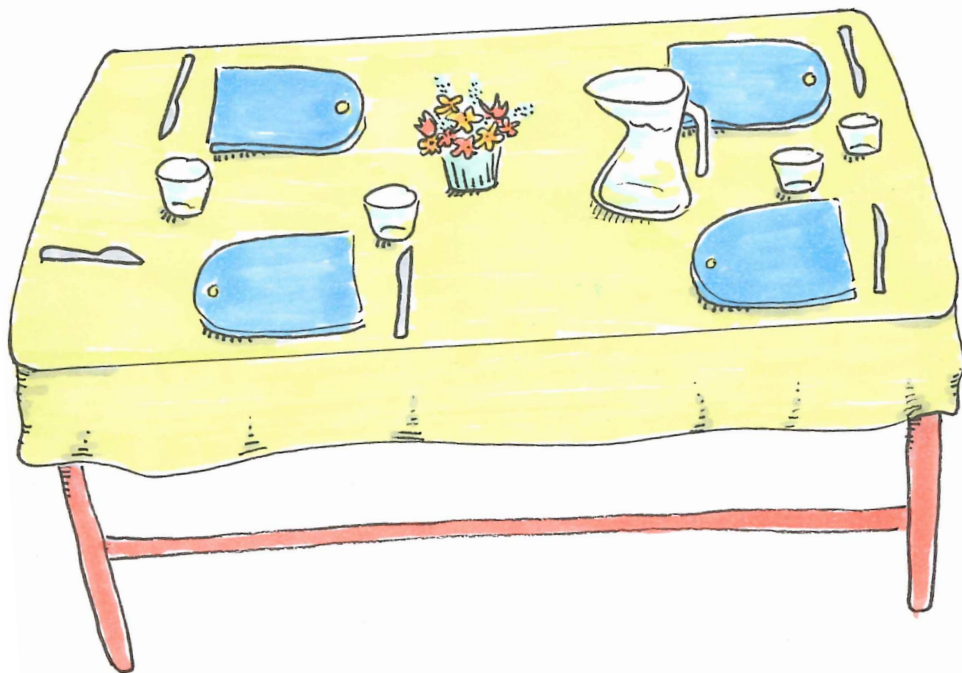
Tal med og spørg børnene om: Hvad ser I på billedet? Hvor mange smørebrætter/tallerkner, glas, knive, gafler, vandkander, skåle med mad, fade med mad skal vi bruge? **Tælling**

Hvor står glassene? Hvor ligger smørebrætterne/tallerkner? Øverst, nederst, oppe, nede, ved siden af, bagved, foran, ovenpå. **Lokalisering**

Der skal spises rugbrødsmadder. Hvad skal der spises af, og hvad skal man bruge af bestik til det? **Forklaring og argumentation**

maddannelse

Udvalgte børn henter madvogn med en voksen og ser og hører, hvad der skal spises i dag: For eksempel: "Der er en skål med små grønne ærter, et glas med gulerodsstænger, et fad med pølse, fisk, rugbrød og agurk....
Der er 3 skiver pølse til hver."

dække bord

matematisk opmærksomhed

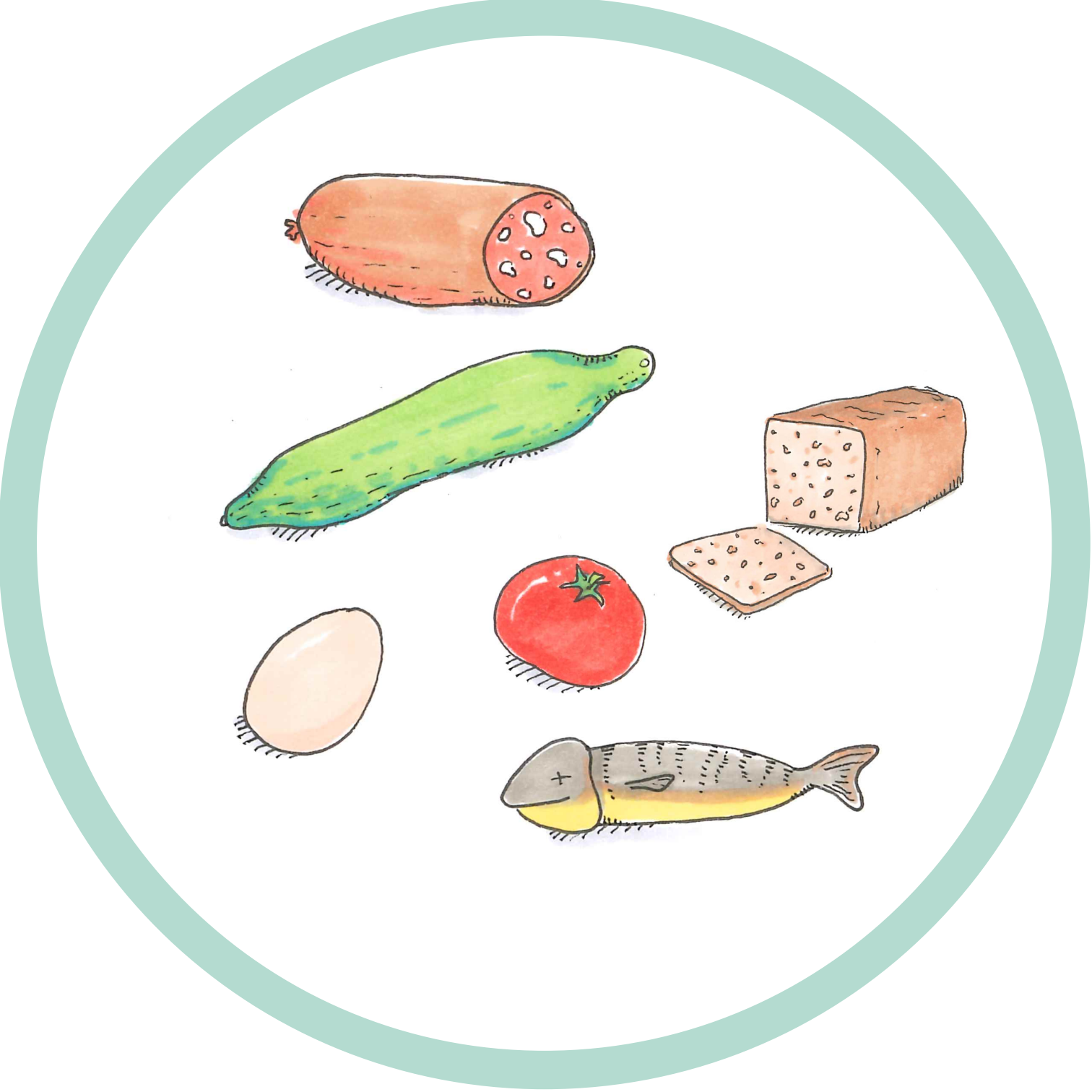
Tal med og spørg børnene om: Hvad er der på bordet? Hvor placeres de forskellige ting? Kniv ved siden af tallerken, glas bagved. **Lokalisering**

Hvor mange er der dækket op til? "Et glas til Ida, et glas til Hassan".
Hvor mange kan der sidde på hver side af bordet? Mangler der noget?
Antal smørebrætter/tallerkner, knive, glas. **Tælling**

Leg med regler og ritualer for hvad der skal stå på bordet og hvordan.
Hvad skal stå bagved tallerkenen? **Lege og spil**

maddannelse

Børnene dækker bord og lærer ritualer om borddækning.
Hvad skal vi bruge i dag til at spise rugbrødsmadder?
Skærebrætter? Knive? Glas?

hvad skal vi spise?

matematisk opmærksomhed

Tal med og spørg børnene om: Hvad ser I på billedet? Fisk, rugbrød, æg, tomat, spegepølse, agurk. Har I smagt det? Hvad kan I godt lide?

Forklaring og argumentation

Hvor mange ting er der på billedet? Hvor mange tomater skal vi have, hvis alle på stuen skal have en tomat? **Tælling**

Genkende/tale om former og farver. Beskrive former og størrelser.

Kender I andre madvarer, der er røde eller aflange? **Design**

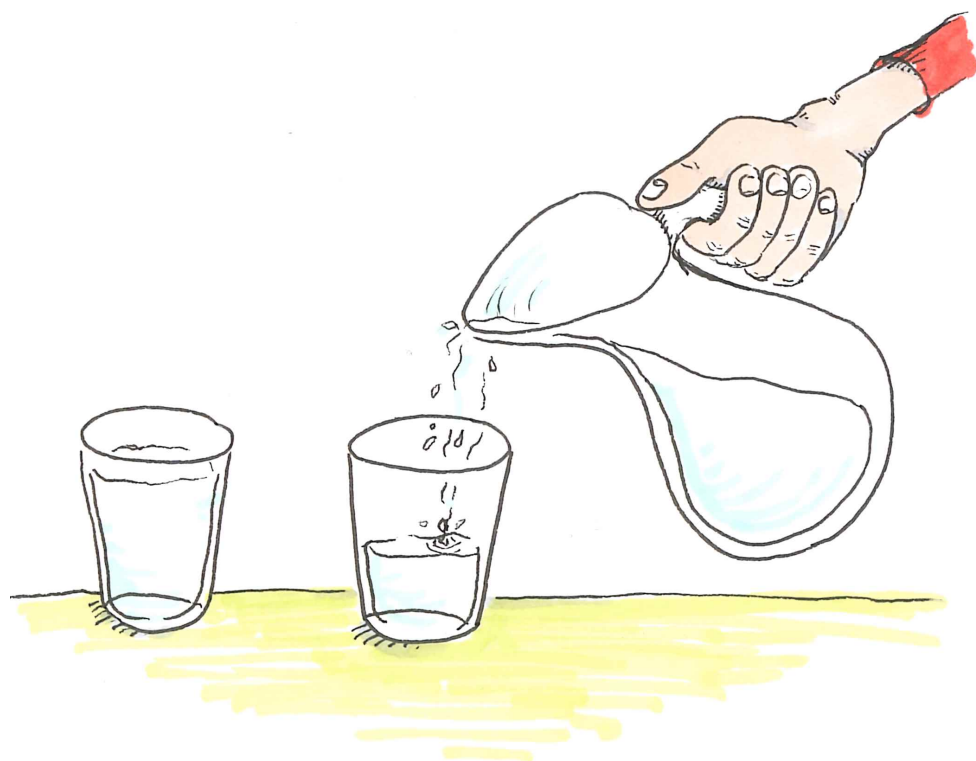
maddannelse

Samtaler og historier om råvarerne og deres vej fra jord til bord.

Er tomaten en frugt eller en grøntsag?

Hvor lever fisken? Hvor kommer ægget fra?

Er ægget hårdt eller blødt?

hælde vand op

matematisk opmærksomhed

Tal med og spørg børnene om: Hvor meget vand er der i glassene?
Er der meget eller lidt? Er det et helt glas vand eller et halvt glas vand?
Hvilket glas er mon tungest? Et halvt fyld eller et helt fyldt glas vand? **Måling**

maddannelse

Børnene lærer at hælde vand op til sig selv og andre. Børnene udvikler opmærksomhed over for andre, når de sender kanden videre og skal vurdere, om der er vand nok til alle? Opmærksomhed på at vand og det at drikke vand eller mælk er en naturlig del af et måltid.

skære agurk ud

matematisk opmærksomhed

Tal med og spørg børnene om: Ligheder og forskelle mellem halve og hele skiver. Hvad er en skive? Den er rund og er cirkelformet. **Design**

Skær en skive, en tyk skive, en tynd skive, en halv skive. Hvilken er tyndest eller tykkest? Hvilken er størst eller mindst? **Forklaring og argumentation**

maddannelse

Børnene oplever selv at skære råvarer med en kniv:
At holde på kniven og at koncentrere sig om en vigtig opgave:
At skære en råvare ud og dele den rundt.

”Du skal skære et stykke agurk til alle der sidder ved bordet.”
Brug en tomatkniv eller en lille kokkekniv.

smøre selv

matematisk opmærksomhed

Tal med og spørg børnene om: Hvilken rækkefølge:
Først brød nederst, så agurkeskive ovenpå. **Design**

”Hvordan smører du din mad i dag, Ida? Hvad gør du først?”
Forklaring og argumentation

Beskrive maden efter den er lavet og før den bliver spist: Hvad ligger ovenpå,
nedenunder, ved siden af? **Lokalisering**

Hvor mange skiver agurk? Er der flere skiver æg end tomat? Hvor mange
forskellige ting har du på spækbrættet eller tallerkenen? **Tælling**

maddannelse

Børnene gør selv og bestemmer måske selv. De lærer at konstruere
en velsmagende mad ud fra deres viden om råvarerne:
Hvad plejer at smage godt sammen? Skal jeg prøve noget
nyt i dag? En overskuelig mad. En mad med flere
forskellige smage og konsistenser.

spis og tal om maden

matematisk opmærksomhed

Tal med og spørg børnene om: Hvad smager maden af? Føles fisken hård eller blød eller kold eller varm i munden? **Forklaring og argumentation**

maddannelse

Spørg børnene om, hvad de kan smage og hvad maden smager af, i stedet for, om de kan lide den. Så udvikler børnene både et mere nuanceret sprog om maden og en større bevidsthed om egen smag.

Vær nysgerrig på, hvorfor noget smager godt og andet ikke gør?
Er det smagt før?

Tal om og beskriv grundsmagene; surt (citron), sødt (sukker), salt (salt), bittert (mørk chokolade), umami (kød).

Tal om og beskriv konsistens; sprødt, blødt, hårdt, cremet, tørt, varmt, koldt.

sortere rester og hagesmække matematisk opmærksomhed

Tal med og spørg børnene om: Hvor skal hagesmækken hen og hvor skal madresterne hen? **Lokalisering**

Samme mønster og rutine der går igen ved hvert måltid og som kan genkendes af børnene. **Design**

maddannelse

Børnene deltager i fælles oprydning og oplever, at der er roller forbundet med at alle børn tager egen tallerken og glas. Hvert barn skraber madrester af og lægger hagesmæk i spand eller kurv.

for **TÆL** om maden

Se film og idekatalog til

"for **TÆL** om maden" på: www.bedstsammen.kk.dk.

Billedkortene er godkendt til vuggestuebørn og kan aftørres.

Billedkortene skal affaldssorteres som restaffald. Billedkortene er udarbejdet af Børne- og Ungdomsforvaltningen i samarbejde med Københavns Madhus.

